

מקץ ב

ובפשטות י"ל שרק לעילי גבי יצחק שנדגש, שא נא כליך, ד"שא" הוא, ל' השחזה. . . חדד סכינך ושחוט יפה שלא תאכילני נבילה" (כפרשי שם), שזה הפירוש דלשון זביחה וטביחה, ידעינן שאצל האבות (כולל יעקב) היתה שחיטה כשרה. משא"כ (ע"ד פש"מ) בשבטים, כדלקמן סעיף ה.

ובנדו"ד הרי אמר יוסף, "לאשר על ביתו" לטבות, וא"כ ה"ז שחיטת נכריים, שגם אם נעשתה כדין (וישראל עומד ע"ג) שחיטתו נבילה.¹¹

ולהעיר שבתבי"ע מפרש שהממונה על ביתו ה' מנשה, ובבחי מפורש, צוה זה למנשה בנו שהרי בני יעקב נזהרים היו על השחיטה,¹²

אבל רש"י לשיטתו של ה' היתה שחיטה כשירה ולא פירש שהממונה על ביתו (שבכתוב זה) הוא מנשה¹² (ע"ד שפי' לעיל¹³), "שהמליץ בינותם — זה מנשה בנו", כי בפשטות ה' זה מצרי, כפשטות הענין.

ב. לכאורה יש מקום לומר שהיתה שחיטה כשירה (אף שהשוחט ה' מצרי), בהקדם המבואר במ"א¹⁴ בהא דקיימו ה'

א. גרסינן במס' חולין, "מאי דכתיב: וטבות טבח והכני פרע להן בית ה' שחיטה, והכן טול גיד הנשה בפניהם". ובפרש"י, "פרע להן בית השחיטה — ש' לא יאמרו בשר הנחירה אני אוכלי, לפי שבני יעקב שומרי מצות היו, דאע"פ שלא נתנה תורה מקובלין היו מאבותי-הם".

ובפרש"י עה"ת כותב, "וטבות טבח והכן — כמו ולטבות טבח ולהכן, ואין טבח לשון ציווי שה' לו לומר וטבח", ולא רמז אפילו שהכוונה לשחיטה כשי-רה.¹⁵

וכן לא פירש ורמז לעילי מ"ש (גבי יעקב ולבן), "ויזבח יעקב זבח בהר ו' יקרא לאחיו לאכל לחם" שהיתה שחיטה כשירה.¹⁶

(1) צא, סע"א. וכ"ה בתיב"ע עה"פ.

(2) פרשתנו מג, טז.

(3) ראה הג"ה על גליון הש"ס דפוס ווילנא.

(4) צע"ק ההדגשה, "אני אוכלי", ולא שלא לה-

אכיל את אחיו בשר נחירה (וברש"י בע"י הגירסא "אנו אוכלים"). ואולי י"ל כי תמורת זה שהוא חשדן באבר מן החי (רש"י וישב לו, ב מתנחומא ובר"ר שם) לא רצה שיחשדו אותו (אפילו) בבשר נחירה. — וראה לקמן הערה 29.

(5) ראה ויקר"פ, יו"ד. וראה פרשת דרכים

ובית האוצר בתחלתו. וש"נ.

(6) זה שרש"י לא פי' ש"הוכן" קאי על נטילת

גיד הנשה י"ל כי (ע"ד הפשט) זה יכול כאור' לטול בעת אכילתו. אבל עדיין מקום לפרש שקאי על שאר הכנות הדרושות (כמו מליחה כו'). ובבחי כאן, והכן זה ניקור חלב.¹⁷

(7) ויצא לא, נד.

(8) ומ"ש שם, שחט בהמות למשתה" י"ל כוונתו לשלול שלא ה' לקרבן (רא"ם שם).

(9) תולדות כו, ג. ולהעיר מרש"י וירא כב, ו.

(10) וראה חדא"ג מהרש"א (הובא לקמן ס"ג), ח"י חת"ס ועוד חולין שם.

(11) משנה חולין ג, א. וראה לקמן בפנים ס"ב

ובנהסמן בהערה 18.

(12) והוא היפר הפשט — שהרי ה' אז קטן (ראה

דעת זקנים מבעה"ת פסוק יז. ועוד).

(13) מב, כג. וכ"ה בתיב"ע שם.

(14) לקר"ש ח"ה ע' 143 ואילך.

לפרש שצוה יוסף לשחוט כדין (והממונה על ביתו ה' מנשה) – כי בין כך לא היו אחיו יכולים לאכול מטבח זה, שהרי הם לא ידעו שהוא יוסף, ולדעתם ה' (יוסף) (והשוחט עכ"ם).

[ובחדא"ג מהרש"א²² מבאר שזהו דיוק ל' הגמ', 'פרע להם בית השחיטה', ד"אם ה' שוחט אחד מבית יוסף אפי' לפנייהם לא ה' מועיל כיון דשחיטת עכ"ם פסולה אפי' בעומד ע"ג, ופרע להם בית השחיטה היינו שנינו אותן ש' יפרעו להן בעצמן', ומציין לדבריו בחי' דושי הלכות, ששם מחלק בין לשון "טבוח" ול', "והכח", ד"טבוח אינו לשון ציווי²³, והיינו שלא צוה לאשר על ביתו לשחוט, אלא שנינו אותן לשחוט.

אבל בפרש"י עה"ת אין כל רמז לזה, והרי אין זה כלל לפי פשוטו של מקרא, שאחי יוסף הם ששחטו זבח זה].

ויש לומר יתירה מזו, שגם ליוסף אסור להאכיל את אחיו מטבח זה. דאף שנשחט כדין, מ"מ, כיון שהם חוששים שהוא נבילה, הרי אם יאכלוהו צריכים כפרה (כמפורש בגמ'²⁴), מי שנתכוון לע' לות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה²⁵, וגם ע"פ פשוטו של מקרא כן הוא, כפר ש"י עה"פ²⁶ "וה' יסלח לה" – "במה הכתוב מדבר, באשה שנדרה בניזיר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה ועוברת על נדרה כו' זו היא שצריכה סליחה" – וא"כ גם

אבות כל התורה כולה עד שלא ניתנה, שנחלקו המפרשים¹⁵ אי יצאו האבות מכלל בני נח או לא יצאו מכלל ב"נ – שע"ד הפשט מסתבר לומר שקיום כל ה' תורה ע"י האבות ה' חומרא שקיבלו על עצמם, ואין בכלל (ובכח) קבלה זו להפ' קיעם מדין ב"נ (והלשון "גירות" שמצינו אצל האבות היא רק בנוגע להוסיף על הנהגת ב"נ – ע"ד שם המושאל¹⁶).

ועפ"ז י"ל דהפסול של שחיטת נכרי (כשנעשתה כדין) לא שייך לפני מ"ת, כיון שהאבות לא יצאו מכלל בני נח¹⁷. וא"כ יוסף שצוה "לאשר על ביתו" ש' ישחט כדין, שחיטתו כשירה אף שהוא מצרי.

אבל דוחק קצת לומר שהאיש המצרי שעל בית יוסף ה' בקי בדיני שחיטה ורגיל בשחיטה שלא ידרוס וכ'.

ועוד: לכמה דיעות¹⁸, עיקר הפסול של שחיטת נכרי הוא להיותה שחיטת עכו"ם¹⁹ (והפסול בשחיטת נכרי שאינו עובד ע"ז הוא רק מדרבנן), ופסול זה שייך גם לפני מ"ת²⁰, שהרי המצרים עובדי ע"ז היו²¹.

ג. יתירה מזו: ע"ד הפשט – אין מקום

15 ראה פרשת דרכים ובית האוצר שבהערה 5. וש"נ.

16 רש"י לך יב, ה. וראה בפרטיות לקו"ש שם ובהערות.

17 ראה גם בית האוצר שם אות יט.

18 ראה ג"כ הרמב"ם הל' שחיטה פ"ד ה"ב.

19 כלשון המשנה חולין שם.

20 וראה השקו"ט בבית האוצר שם, איך אכל יצחק משחיטת עשו, שפירש לע"ז (רש"י תולדות כז, כז).

21 אלא שבזה י"ל שהממונה על ביתו דיוסף לא ה' עובד ע"ז (ולכאורה ה' מפורסם לכל שיוסף לא עבד ע"ז). וראה הערה 33.

22 חולין שם.

23 ומציין לפרש"י כאן. וי"ל שכוונתו רק לזה ש"טבוח אינו לשון ציווי", אבל בנוגע ל"והכח" הרי ברש"י כאן שפירשו "והכח", משא"כ לפי' ה'טוס' שם (ע"ד ההלכה) שהוא ל' ציווי. ואכ"מ.

24 נזיר כג, א.

25 מטות ל, ו (מנזיר שם).

יוסף אסור להאכילם בשר זה מצד „לפ-
ני עור“²⁶.

וי"ל שגם מהאי טעמא לא פרש"י ש-
היתה כאן שחיטה כשירה, כיון שאין זה
מועיל כלל להתיר בשחיטה לשבטים.

ד. ולכאורה איך אכלו השבטים
בשר זה? וי"ל שלא הי' איסור באכילת
הבשר כי היו מוכרחים בזה מצד יראת
המלכות (וע"ד מ"ש במהרש"א²⁷ לענין
„וישתו וישכרו עמו“²⁸, שבאותו יום שתו
יין עם יוסף — אף שהם חשבוהו לנכרי
והיו סתם יינם שאסור (מדרבנן) — אלא
ש„מפני אימת המלכות“ (הותר).

גם י"ל (בדוחק עכ"פ) שבפועל לא
אכלו השבטים מהטבח שהושם לפני-
הם²⁹. ובכתוב נאמר רק³⁰ „וישימו גו“
ולא נזכר שאכלו כ"א רק „וישתו וישכרו
עמו“.

[נאף שנאמר³⁰ „וישימו גו“ ולמצרים
האוכלים אתו לבדם כי לא יוכלו המצ-
רים לאכול את העברים לחם כי תועבה
היא למצרים“ וברפ"ש³¹ „ואינוקלוס נתן
טעם לדבר“, וז"ל התרגום „ארי בעירא
דמצראי דחלין לה, עבראי אכלין“ (ש-
העברים אוכלים צאן שהוא יראתם של

(26) ראה תוד"ה דמחיל קידושין לב, א.

אבל יל"ע להסביר (דלקמן ס"ד) שהותר להם
בשר זה מפני אימת המלכות — אם יש בזה לפני
עור, כיון שלדעתם אוכלים בהיתר (מפני האונס),
ולפי האמת הי' שחוט כדיון.

(27) חדא"ג שבת קלט, א ד"ה ולקדקד.

(28) פרשתנו מג, לד.

(29) ובנוגע ליוסף עצמו יש לפרש כן באופן
מרווח, שלא אכל מטבח זה, דפשוט ל' הכתוב
„וטבחו טבח והכו כי אתי יאכלו האנשים“ הוא,
שהטבח הוא בשביל האנשים, ואין רא' מזה מהו
מאכלו של יוסף. ובפרט ש„וישימו לו לבדו ולהם
לבדם“ (שם, לב).
(30) שם.

המצרים³¹) — ומזה משמע, שאחי יוסף
אכלו אז³² בשר צאן — בדוחק עכ"פ י"ל
שלא אכלו בפועל, והתרגום בא רק
לבאר הנהגת עורכי השלחן, הטעם ל-
„וישימו גו“ ולמצרים גו' לבדם“ (שלא
ישבו לאכול עם העברים), ולא מדבר
ע"ד אכילת השבטים בפועל³³.

אבל עדיין אין זה מתרץ הנהגת יוסף
— דאיך הותר לו לשים לפניו בשר
נבילה, הלא יש בזה משום „לפני עור“?

ה. ולכן נ"ל כי בפשוטו של מקרא
לא מצינו שגם השבטים, בני יעקב,
קיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה.

אצל האבות מביא רש"י שקיימו כל
התורה כולה, וכמ"ש שאברהם קיים

(31) ראה גם רש"י יגש מו, לד. וארא ח, כב.

(32) ראה רד"ק ואברבנאל שם, שהמצרים לא
אכלו בשר בכלל ולכן לא אכלו עם השבטים
שאכלו בשר.

(33) ועוד: אין כוונת הת"א לפרש שבסעודה זו
אכלו השבטים צאן ד„דחלין ליי“ — דכי אפשר
לומר שיוסף צוה „לאשר על ביתו“ לטבוח טבח
מיראתם של מצרים? — אלא רק לתת טעם על
הנהגת המצרים בכלל, שלא אכלו עם עברים בכלל
כיון שהם אוכלי צאן.

(*) ופשוט שהיו „בעירא דלא דחלין ליי“, וכ-
מפורש בפרש"י (שם, לו, לו) „שר הטבחים —
שוחטי בהמות המלך“ (דלא כהתרגום, ראב"ע
ורמב"ן שם), וכמ"ש במפרשים (רא"ם וריב"א שם,
מושב זקנים (מבעה"ת) שם לס, א. ועוד).

ואפילו בצאן — ראה רש"י יגש (מו, ו) „על צאן
שלי“. ומ"ש (שם מו, לו) כי „תועבת מצרים כל
רועה צאן“ — י"ל כי היו רועים גם צאן דדחלין ליי.
וראה רש"י בא י"א, ה בסופו שעמדו לבכור [ואף
ששם נאמר „וכל בכור בהמה“ — בפשוטו כ"ה בכל
המינים, גם בצאן, ולהעיר מרש"י בראשית ד, כ:
לרועי בהמות . . . מרעה צאנו]. ואכמ"ל בזה.

לשמור „דרך ה'“⁴¹, והשבטים שמרו תרי"ג מצות — אולי יש לומר, שהי' זה רק בהיותם בבית יעקב (בסמיכות אליו)⁴².

כלומר: ע"ד הפשט, הגדר דקיימו ה' אבות כל התורה כולה עד שלא ניתנה הוא חומרא שקיבלו האבות ע"ע (כנ"ל), ואין זה מחייב⁴³ את השבטים (וזרעם אחריהם)⁴⁴ להתנהג כמותם. ולכן לא הזכיר זה רש"י כלל (בנוגע להשבטים).

ועפ"י מתורץ בפשטות איך הכין להם יוסף טבח זה שלא נשחט כדון, כי יוסף חשב שלא היו נזהרים בבשר נחירה⁴⁵. ובפרט ע"פ פרש"י לעיל⁴⁶ שיוסף הי' חושד את אחיו באכר מן החי, ואכ"כ אם חשד אותם במה שנצטוו, כ"ש שאין זהו רים במה שלא נצטוו.

ו. והנה כ"ז מתרץ רק השאלה איך אכלו השבטים מטבח זה (ואיך הכינו יוסף עבורם) — אבל עדיין ק"ק פי' „וטבח טבח והכן“ —

והרי מצינו כמ"פ בתורה ע"ד עריכת סעודות, ולא נתפרשו פרטי ההכנות ל- סעודה, וכמו גבי לוט „ויעש להם משתה

(41) ע"ד לשון הכתוב באברהם (וירא יח, יט). ולהעיר מרש"י וישב (לו, ג), ויגש (מה, כז), ויחי (מה, א). ועוד.

(42) ע"ד באתרי' דרב כרב (שבת יט, ב). — ובחיי' חת"ס חולין שם (צא, א) שהשבטים לא שמרו כל התורה בחולין (ע"ד מ"ש הרמב"ן תולדות כו, ה). וראה גם שו"ת בית אפרים בהקדמתו לחלק יו"ד.

(43) להעיר ממושב זקנים פרשתנו מג, כו. תפארת ישראל (למהר"ל) פ"ב. שו"ת הרמ"א ס"י.

(44) ומפורש בעמרם שנשא ויכבד דודתו (ורא) ו, כ).

(45) ראה עדי"ז מושב זקנים שם. וראה פי' הב' בתוס' חולין שם ד"ה כמ"ד. וראה הערה 42.

אבל ראה מפרשי רש"י לוישב לו, ב. ואכ"מ.

(46) וישב שם. וראה הערה 4.

אפילו גזירות דרבנן⁴⁷, וכן ביעקב⁴⁸ כ' „ותר"ג מצות שמרת"י⁴⁹ — אבל בנוגע לשבטים לא נזכר בפרש"י עה"ת בשום מקום⁵⁰ שהיו נזהרים בשמירת תרי"ג מצות.

ואדרבה: רש"י מביא בפירושו עה"ת⁵¹ (דעת ר' יהודה) ש„אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט ונשאום“, שלדיעה זו לא היו נזהרים בכל תרי"ג מצות שהרי נשאו אחותם⁵². ואפילו לדעת ר' נחמ"י (שמביא רש"י כפירוש שני) שנשי בני יעקב „כנעניות היו“, ובמ"א⁵³ נת' שא' מ- טעמ' ר"נ שחולק על ר"י הוא לפי שמ- הדרי אכבודם של ישראל ולא נראה לו לומר שהשבטים לא היו נזהרים באיסור אחות — מ"מ, לא נזכר בפירושו בפרש"י שהיו נזהרים בקיום כל התורה כולה.

ואע"פ שהסברא נותנת, שכיון שיעקב שמר כל התרי"ג מצות כאברהם בטח ש- גם הוא „ציוה את בניו ואת ביתו אחריו“

(34) תולדות כו, ה.

(35) ר"פ וישלח (ל, ה).

(36) וביצחק מביא שממר שחטיה (כנ"ל ס"א),

וכן פסח (רש"י תולדות כז, ט). ועוד.

(37) ברש"י ויחי (מה, ט), „שטר אירוסין ושטר

כתובה“. אבל ראה בארוכה לקו"ש חלק ע' ל' 243 ואילך, שאין כוונת רש"י לאירוסין כו' שלאחרי מ"ת. ע"ש.

(38) וישב לו, לה.

(39) ולכאורה כללות מעשה יהודה ותמר יוכיח (ראה מגיד משנה הל' אישות פ"א ה"ד). — וברבו- תינו בעה"ת וישב (לח, יז) ועוד, שבא עלי' ע"י קידו- שין. ואינו לפי פשוטו של מקרא כלל. אלא י"ל שע"ד הפשט אין רא' ממעשה אחד כו'. ואכ"מ.

(40) לקו"ש ח"ה ע' 186 ואילך. שם ע' 266

ואילך.

(*) אבל בנוגע לאיסור כלתו ויבמה לשוק —

ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 186 ואילך.

אבל קשה קצת, כי גם השבטים ידעו ע"ד שר הטבחים של פרעה⁵³, שענינו שר של „שוחטי בהמות המלך“⁵⁴, וא"כ בטח שגם אצל יוסף הי' כן, שטבחו הבהמות (ולא הי' בשר מן החי).

ז. ויש לומר הביאור הזה:

בהנהגת יוסף עם אחיו, מצינו דברים הפכיים: נאמר⁵⁵, „ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות“, שהטעם בפשטות להנהגה זו הי'⁵⁶ כדי לבחון אותם אם מתחרטים על מכירתם אותו (וכפי שמצינו שע"י הדו"ד עמהם הביאם לכך שאמרו „אבל אשמים אנחנו גוי ויען ראובן גוי“⁵⁷);

אבל לאידך מצינו שאע"פ שלכת-חילה אסר יוסף את שמעון, הי' זה רק „לעיניהם, וכיון שיצאו הוציאו והאכילו והשקהו“⁵⁸ (ובודאי שכאשר חזרו למצרים סיפר להם שמעון כ"ז, וגם עתה הביאם אל ביתו לאכול אתו (וכאשר עלה על דעתם שזה רק „להתגולל עלינו ולהתנפל עלינו ולקחת אותנו לעבדים גוי“⁵⁹, הבטיח להם האיש אשר על ביתו שאינו כן, אלא „שלום לכם“⁶⁰), ויוסף עצמו אכל עמהם, עד ש„וישתו וישכרו עמו“⁶¹).

ויש לומר שיוסף רצה שכאשר ית-וודע אל אחיו יאמינו לו, ולכן עשה כמה דברים כדי שאח"כ יתברר להם שכל מעשיו היו לרמז להם שהוא יוסף ומת-נהג עמהם כאלו.

(53) וישב לו, לו.

(54) רש"י שם. ראה הערה 33 – בשוה"ג.

(55) פרשתנו מב, ז.

(56) ראה בארוכה אברבנאל (ועוד) פרשתנו

שם. ולהעיר מרש"י שם, יד.

(57) שם, כא-כב.

(58) רש"י שם, כד.

(59) מג, יח.

(60) שם, כג.

גוי⁶², וכן אחרי לידת יצחק „ויעש אבר-הם משה גדול“⁶³ ועוד.

[ואינו דומה להאריכות בריש פרשת וירא⁶⁴, „וימהר אברהם גוי מהרי שלש סאים קמח גוי ויקח בן בקר גוי ויקח חמאה גוי“ – כי שם כוונת הכתוב להדגיש גודל הכנסת אורחים של אברהם אבינו וטרחתו בזה, וגם שנתן להם מן המובחר כו', כפרש"י שם⁶⁵ „ג' פרים כו' להאכילן ג' לשונות בחדלד"ל].

ומ"ש גבי יעקב ולבן⁶⁶, „ויזבח יעקב זבח בהר ויקרא לאחיו לאכל לחם“ (וב"פ רש"י „ויזבח יעקב זבח, שחט בהמות ל-משתה“) – ולא נאמר בקיצור „ויקרא יעקב לאחיו לאכל לחם“ („כל דבר מאכל קרוי לחם. רש"י שם) – י"ל ב-פשטות, דכיון שיעקב שמר כל תרי"ג מצות, הוצרך הכתוב להדגיש שיעקב זבח הבהמות, דאל"כ לא הי' אוכל מזבחים שזבחו „אחיו“ („ואהביו שעם לבן. רש"י שם).

לכאורה י"ל שהוזקק לזה כי לולא זה לא היו אוכלים את הבשר מחשש אבר מן החי, ולכן אמר⁶⁷ „וטבוח“, שהוא בשר נחירה⁶⁸.

(47) וירא יט, ג (ומ"ש שם „ומצות אפה“ – כי „פסח הי"י“ (רש"י שם)).

(48) שם כא, ח.

(49) יח, יח.

(50) שם ז, ז.

(51) ועפ"י צ"ל שהשבטים שמעו (והבינו) דברי יוסף (לאשר על ביתו) „וטבוח טבח והכן“ (והרי עמדו אז לפניו – שם, טו). ומ"ש אח"כ (שם, כה) „כי שמעו כי שם יאכלו לחם“, אין הכוונה שרק אז שמעו זה (ראה תיב"ע שם), אלא זהו טעם על הכנת המנחה אז, כיון ששמעו (מחבר) כי שם יאכלו לחם.

(52) ראה גם חדא"ג מהר"ל ובאר שבע חולין שם (לפי' התוס' ש„פרע להו בית השחיטה היינו נחירה“). הי' הר"ן שם.

פא שהכתוב מדגיש „וטבוח טבח והכין” — שלפרש”י הכין עבור אחיו בשר נחירי — בא ללמדנו את הדרך הרצויה בה השתדלות בהכנסת אורחים:

הכנסת אורחים כדבעי היא שהמארח טורח בכל כחו לספק לאורחיו את כל צרכיהם. וגם אם ספק אצלו אם יטלו את חלקם מכל מה שהכין להם — מ”מ מספק להם כל טוב בהרחבה.

ועוד זאת — שאין לו לערב החומרות שלו בהשתדלותו בהכנסת אורחים, אם עי”ז יוגרע מטיב צרכיהם⁶¹.

ויתירה מזו: יתכן שאורחיו יחמירו ע”ע כמותו, אבל אין ענינו להכריחם עי”ז כ”א להכין סעודה בהרחבה, והבחירה בידם אם להחמיר על עצמם ועד כמה.

ועי”י הוספה באהבת ישראל מבטלים סיבת הגלות⁶², ובאה הגאולה האמיתית והשלימה עי”י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש”פ מקץ תשכ”ח)

וזהו גם הטעם שאמר „וטבוח טבח והכין”, שמכין עבורם סעודה מיוחדת, שזהו אות לחיבה יתירה.

ויש להוסיף עוד: נוסף על ההנהגה באופן של קירוב, מצינו שיוסף עשה כמה דברים שאחיו יחשדו שהוא יודע מי הם. וכמו זה שהושיב אותם לפניו „הכור בכורותיו גו”⁶³ (ומנאם לסדר תולדותם, כפרש”י) עד ש„ויתמהו האנשים איש אל רעהו”⁶⁴.

וזהו גם הטעם לאמירת „וטבוח טבח והכין”, שהדגיש ענין של „וטבוח”: ענין הטביחה כהכנה לאכילה היא הנהגה חשובה שיש בה פרטים שתהי’ שחיטה יפה, משא”כ בב”נ שאין מקום להדגיש הטביחה כשלעצמה, כי אינה אלא הכנה להאכילה.

וזו היתה כוונת יוסף באמרו „וטבוח טבח והכין”, שנקט לשון כזו לרמז להם⁶⁵ שהוא יודע מהנוהג בבית יעקב שיש צורך להזהיר במיוחד על אופן טביחת הבהמה.

ח. ועי”ד המוסר יש לומר, שבזה גו-

⁶¹ ראה גם לקו”ש ח”ה ע’ 148. שם ע’ 193.

⁶² ראה יומא ט, ב.

⁶³ שם, לג. — וראה גם רש”י שם, ז.

חנוכה

ועפ"ז צ"ע מדוע מסתפק כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע להוספת פסוקי ר"ח ב- שבת חנוכה, "מצד הטעם שאין מדלגין מנביא לנביא"?

ויש לומר, שהספק יסודו בדברי הב"י עצמו, שהביא מנהג זה (להוסיף פסוקי הפטרת מחר חודש) רק גבי ר"ח שחל בשבת ויום ראשון, ולא במקרים אחרים שיש אפשרות זו, כנדוד – שבת חנוכה שחל בר"ח, או שבת פ' שקלים ופ' ה- חודש שחל בר"ח (או ער"ח), ועוד. ומזה משמע, שרק גבי ר"ח שחל בשבת ויום א' הוא דאמרינן שמוסיפין פסוק ראשון ואחרון דהפטרת מחר חודש, "לזכר ש- מחר ג"כ הוא ראש חודש", משא"כ בדוג- מאת הנ"ל אין מוסיפים כלום כדי להזכיר שהוא ר"ח (או שמחר הוא ר"ח).

[כי לכאורה דוחק לומר שהב"י לא פירט גבי כל דוגמאות הנ"ל שיש להו- סיף משום שסמך על מ"ש גבי שבת שהוא א' דר"ח שמוסיפין פסוק ראשון ו- אחרון דהפטרת מחר חודש, "לזכר שמחר ג"כ הוא ראש חודש"].

אלא שטעמא בעי, מהו החילוק בין שבת שחל ביום ראשון דר"ח לשאר דוגמאות הנ"ל.

א. באגרת כ"ק מו"ח אדמו"ר מס- תפק בהפטרת שבת חנוכה שחל בר"ח, אם להזכיר פסוקי ר"ח (לאחרי הפטרת שבת חנוכה), "מצד הטעם שאין מדלגין מנביא לנביא".

ולכאורה יש לעיין בטעם הספק. ד- הנה בנוגע להפטרת יום א' דר"ח שחל בשבת פליגי הב"י והרמ"א, דהב"י כ' (בשר"ע) ד, "אם ראש חודש שני ימים שבת ויום ראשון מפטירין השמים כסאי ונוהגין לומר אחר כך פסוק ראשון ו- פסוק אחרון מהפטרת ויאמר לו יהונתן לזכר שמחר ג"כ הוא ראש חודש", וב- רמ"א שם כ' ש, "רא שאין להפסיק מנביא לנביא ואין אומרים רק הפטרת ר"ח (ומסיים) וכן נוהגין".

ובהגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע על סידור תורה אורי, כ', שאביו, כ"ק אדמו"ר מהר"ש, "הי' אומר אחר הפטרת שבת ר"ח פסוק ראשון ואחרון מהפטרת מחר חדש". היינו שנהג כדעת הב"י, ו- לא כדעת הרמ"א שאין מוסיפים פסוקים הנ"ל כי, "אין להפסיק מנביא לנביא".

(1) ו' טבת תרצ"א (אגרות קודש שלו ח"ב ס"ע שח). – ולהעיר שבשנה הנ"ל חל שבת חנוכה ב- ר"ח.

(2) מגילה כד, א. שר"ע אור"ח רסקמ"ד.

(3) אור"ח סתכיה ס"ב (ועד"ז בסי' קמ"ד ס"ב). וראה לקמן הערה 20. וכ"ה בב"י לטאריה (סקמ"ד וסתכיה) שם, וראה שם השקו"ט בדין אין מדלגין מנביא לנביא (הובא לקמן סעיף ג).

(4) נדפסו בסידור תורה אור (תש"א ושלח"ו). סידור עם דא"ח הוצאות קה"ת.

(5) ולהעיר ממש בהגהות שם, ש"כ"ק אדמו"ר מהר"ש, "הי' אומר רוב ההפטרות כמנהג ספרדים".

(6) בב"י לטאריה סתכ"ה הביא (כדלקמן ס"ב) שבר"ח אלול שחל בשבת מפטירין עני' סוערה ומוסיפין פסוקים להשמים כסאי (אלא שבשו"ע שם השמיטו. ואכ"מ).

אבל אין הוספה זו בר"ח אלול ראי' לשקו"ט ידיד, כי שם הכל בנביא אחד (ישע"י, שלכו"ע מדלגין כו' (ראה רמ"א סתכ"ה שם. יד אפרים למג"א שם). וראה לקמן הערה 22.